

WIURILAN KESÄ

Kuraattorin terveiset 1.7.2021, julkaisuvapaa heti

KATSEEN KÄÄNTÖPIIRI -ryhmänäyttely Wiurilan kartanon näyttelytiloissa Salon Halikossa 11.6.-29.8.2021

Wiurilan kesän kahdeksannen näyttelykauden taiteilijoiden teoksissa kuvastuu arkielämän ylösalaisin kääntänyt maailmantilanne. Kokonaisuudesta voi poimia viittauksia kuluneen vuoden hiljaiseen, pysähtyneeseen aikaan, sisäänpäinkatsomiseen ja sulkeutumiseen. Monessa teoksessa esiintyy yksittäinen ihminen, joka ei varsinaisesti tee mitään, on vain, katsoo katsojaa hämmentävän tyhjyyden tai kummallisten tapahtumien keskellä. Sosiaalinen katkos toistuu teosten autoissa tiloissa, pysähtyneessä ja odottavassa tunnelmassa.

Totuttu elämänmeno on pudonnut raiteiltaan, pieni muisto menneestä saa herkistymään. Samalla taiteilijat piirtävät kuitenkin jo toisenlaisia karttoja, rakentavat rinnakkaisia maailmoja ja etsivät uusia historiankulkujia. Toisilla on tarve hallita, järjestellä ja ottaa haltuun edes jotain, toiset puolestaan kasvattavat jo uusia visioita, varovaisia versoja tulevasta.

Wiurilan kesän 2021 avoimeen kansalliseen taiteilijahakuun saapui 129 hakemusta, joista mukaan *Katseen kääntöpiiri* -ryhmänäyttelyyn valikoitui 32 taiteilijaa.

Kaariholvin Galleriassa Riikka Ahlforsin maalaukset ja **Matti Närekankaan** hiilipiirrokset käyvät tiivistä mutta vaikeasti täsmennettävää keskustelua. Ahlforsin teoksissa väreilee tila tai maisemallisuus, jossa jokin liikkuu, mutta samalla jo hinkkautuu hahmottomaksi ja pyyhkiytyy pois. Erilaiset maalauseleet muodostavat luonteita ja yksityiskohtia, ja kuitenkin ne ovat niin yleisiä, että niihin on mahdoton tarttua.

Ahlforsin tyhjien ja määrittelemättömien tilallisuuksien viereltä tuijottavat Närekankaan piirrosten hiljaiset hahmot. Voimakkaat, osin peitetyt katseet on kaikki suunnattu katsojaan. Vaikka hahmoissa on huumoria ja hallusinaatiota, ne ovat luonteeltaan haastavia ja haastavia. Tätä ristiriitaista viestiä tukee *Maria Leppäsen* installaatio *Hallittu viha*, jossa haarukat on isketty pöytään. Puhumaton ja aggressiivinen ele maustuu hienoisella huumorilla ja nostalgialla.

Närekankaan monipuolinen hiilenkäyttö muodostaa ikään kuin oman visuaalisen kielensä, joka välillä liittää ja laulaa, viheltää terävästi, kuiskaa hiljaa, suhisee, rahisee, töksäyttää. Jälki saa mykkänä katsovat hahmot puhumaan käsittämättömiä tarinoitaan, sanattomia arvoituksia. Sekä Ahlforsin että Närekankaan teokset haastavat voimakkaasti piirustuksen ja maalauksen perinnettä.

Seppo Renvallin mustavalkoisissa valokuvavedoksissa on läsnä sama hämäryyden ja yksityiskohtaisuuden vuorottelu. Kuin osa lauseesta sanottaisiin selvästi ja osa häivyttettäisiin pois. Kun osa esittävästä lähtökohdasta sumennetaan tai poistetaan, syntyy katsojan täytettävä aukko. Aukollinen teos luo tilaa salaisuuksille, mystiikalle ja ennen kaikkea katsojan omille ajatuksille, täydennyksille. Kaariholvin kaikissa teoksissa on tämä piirre, ja ne kutsuvat katsojaa aktiiviseen vuoropuheluun.

Galleria Pääskyn 1. kerroksen tunnelmaa hallitsevat *Anna Reivilän* sidotuista kivistä otetut mustavalkoiset valokuvat. Kivet on kuvattu askeettisesti ja yksittäin omassa maisemassaan. Ne on merkitty taitavalla japanilaisella sidonnalla ja solmuilla, joilla perinteisesti on merkitty pyhiä paikkoja. Samalla köydet toimivat ihmisen tekeminä viivoina maisemassa; kauniina graafisena eleenä. Ele nostaa kiven irti ympäristöstään, ja samanaikaisesti sitoo paikalleen, tukahduttaa ja, pysäyttää. Oudolla tavalla kuvien hiljaisuudessa tuntuu aavistus väkivallasta.

Mari Isotalon maalausten androgyynit lapset katselevat intensiivisesti veteen. Syvyyksissä näyttäisi olevan jotain mystisen kiehtovaa ja vangitsevaa, joka ei kuitenkaan avaudu ulkopuoliselle. Lasten vierellä väreilevä vesi ja rantakivet nousevat pimeydestä kultakauden tyyliin maalattuina ja kertovat viitteen maisemasta, joka muuten häipyy tummuuteen. Maalaukset ja pinnan alle kätkeytyvä ajaton mysteeri pitävät katsojan hienosti otteessaan. Tähän seuraan istuu hyvin *Outi Savolaisen* kaunis lasiveistos, jonka materiaali tuo väistämättä mieleen välkehtivän vedenpinnan. Lasin hauras mutta viiltävä luonne pitää yllä näyttelytilaan yhdistettyjen teosten

ristiriitaa ja jännitettä.

Videoseinällä, portaiden alla, kukkii *Simo Rouhiais*en teos Hiilikukkia. Videoteos reagoi yleisön liikkeisiin niin, että kukinnat kiihtyvät, kun liikettä on paljon. Yleisön kaikotessa myös kukat häviävät.

Galleria Pääskyn toisessa kerroksessa Graafiset viivat ja tietty elehdinnän aggressiivisuus toistuu *Tiina Marjetan* maalauksissa. Marjetan naiset ovat yhtä mykistettyjä kuin Reivilän kivet sidottuja. He huutavat, nauravat, viittovat ja artikuloivat, eikä viesti mene perille. Toisissa maalauksissa Marjetan hahmot löytävät myös hiljaa hengittävän rauhan. Yhdessä ne muodostavat värikkään ja äänekkään ryöpytyksen, jossa tunteet näytetään, eletään vimmallalla, vihataan ja rakastetaan. Myöskään maalausten materiaali ei jätä kylmäksi. Marjetan maalauksen ja piirroksen taitava limittäisyys on toteutettu yhteen liitetyille muovinpalloille, joista osa on jo ties kuinka monennella käyttökerroksella.

Seppo Mannisen monipuolisen veistotaiteen teemana on usein ollut jonkinlainen rakenteellisuus, toiminnallisuus ja liike. Teosten nimet *Work* ja *Rotatio* viittaavat myös fyysiseen työhön ja voimaan. Nämä teokset näyttävät kuitenkin kuin kokonaisuudesta irrotetuilta koneen osilta, toimimattomilta partikkeleilta. Nimet viittaavat näin paitsi työntekoon, myös työn pysähtymiseen, rikkoutumiseen, äkilliseen keskeytymiseen.

Tunnelmaa rauhoittaa *Johanna Pöykkön* suuret tekstiiliteokset, joiden materiaali lainehtii rytmikkäästi ja leikkii valolla. Koko teos tulee esille valon ja varjon vaihtelussa, joka muuttuu vuorokausien vaihtelussa.

Samaa arvoituksellista tunnelmaa tukee *Samuel Lehikoisen* suurikokoiset maalaukset. Niissä kuvattu materiaali liikkuu, luikertelee, valuu kuin raskas vesi tai liukas öljy. Liike näyttää voimakkaammalta kuin kuviteltu materiaali itse ja se luo teoksiin tietyn kumman elävyyden.

Galleria Hotellin karun askeettisessa tilassa odottaa iloisen värikäs yllätys. *Jaana Mattssonin* ja *Hanna Variksen* koristeelliset teokset muodostavat yhdessä varsinaisen runsauden ylistyksen. Yksityiskohtaisia teoksia leimaa ylellisyys ja yltäkylläisyys, ne ovat täynnä kristallikruunuja, kultaa, antiikkia, peilejä, vaaseja, viuhkoja ja ruusuja. Tarkkaan katsottuna Mattssonin maalausten huoneet ovat aina asukkaita vailla, ja Variksen satunnaiset ihmishahmot ovat voimakkaiden vaasien rinnalla pikkuruisia ja hauraita.

Kaiken runsauden keskellä *Maria Leppäsen* irvokkaan humoristinen *Hysteriasysterit* liikkuu hiljaa nykien.

Naishahmojen päät ovat räjähtäneet ja vartalogot kuin riivinrautaa, mutta vannehameet ovat täydessä kuosissa, pitsit ja rusetit paikoillaan. Systerit ovat kuin suoraan irrotettuja Mattssonin ja Variksen teoksista.

Soili Arha uppoutuu ajallisesti kauemmas historialliseen estetiikkaan teoksellaan *Luokkakuvaa* vuodelta 217 jK. , jonka 50 kalkkikivistä käyntikorttia on tehty klassisten muotokuvien pohjalta. Kaikessa yleisyydessään hahmot on valittu merkitsemään kuvitteellista joukkoa todellisia ihmisiä.

Kartanon puistoon on sijoitettu neljä teosta, jotka saavat voimaa ja sisältöä ympäröivästä maisemasta, rakennuksista tai historiallisesta miljööstä kokonaisuudessaan. *Alma Jantunen* on pystyttänyt Ruusutarhaan ameebamaisia lasimuotoja, joiden valossa välkehtivät värit keskustelevat Wiurilan runsaiden ruusupensaiden kanssa. Päärakennuksen alapihalle, hevoshakaan sijoitettu *Sanna Majanderin* värikäs teos riippuu suuresta tammesta kuin jättiläismäinen helminauha. Hevoset käyskentelevät teoksen ohi ja tunnelma on ylellisen rauhallinen. Samaa helminauhaa putoaa Talousrakennuksen sisäpihalle Viljamakasiinin luokasta. Teoksillaan Majander hakee häiriötä hyljeksityn muovimateriaalin ja arvokkaan ympäristön välille.

Samalla sisäpihalla seisoo jäykkänä kaksi huomioväristä mieshahmoa, jotka kummasti muistuttavat muodoltaan jotain arkisempaa. *Eljas Perheentuvan* Puristaa -teossarjan lähtökohtana on kuvanveistäjän käyttämät A-puristimet, jotka teoksissa muuntuvat metallisiksi työmiehiksi. Vähän huono päivä -teos viittaa raskaaseen työhön ja istuu teemaltaan hyvin suuren kartanon talousrakennuksen seinustalle.

Kartanon historiallisiin henkilöihin pohjautuu *Suvi Nurmen* ääniteos, jossa fiktiiviset henkilöt puhelevat ja puuhailevat yksinään. Ääni kuuluu hiljaisena yllätyksellisistä paikoista sisä- ja ulkotiloissa ja vaikenee välillä.

Avaingalleriassa katsojaa kohtaa fiktiivinen haaste. Kartanon puistoon on sijoitettu opaskylttejä vanhojen rakennusten historiasta ja aikaisemmista käyttötarkoituksista. Yksi kylteistä avaa vanhan vihanneskellarin tarinaa ja ihmeellistä löydöstä, jonka mukaan Wiurilassa on 1800-luvulla toiminut myös keramiikkapaja, jonka vaikutteet ovat tulleet kaukaa Japanin seudulta. *Jari Vesterinen* on rekonstruoinnut löydön autenttiselle paikalleen.

Wiurilan kesän uudessa näyttelytilassa, **Galleria Augustissa**, on esillä *Leena Juvosen* keramiikkakokonaisuus.

Puupoltettujen esineiden elävästi vaihtelevat pinnat rinnastuvat tilan luonnonkiven sävyihin. Teoksissa rinnastuvat luonnonomaiset, hioutuneet ja rapautuneet pinnat sekä ihmisen tekemät jäljet. Ikiaikaisilta näyttävissä lohkeissa ihminen on mukana ja muovaamassa jotain esihistoriallista ja samalla peruuttamatonta suhdettaan luonnon kanssa.

Viljamakasiinin alakerrassa katse tarkentuu karttoihin, joiden tarkkuus ja kieli on aitoa, mutta jokin vinksauttaa. *Mikael Asikainen* on työstänyt Wiurilasta paikkasidonnaisen karttateoksen, jonka kolme versiota saavat pään

pyörälle. Mikä olikaan nykypäivän, mikä historiaa – mikä todellista, mikä kuviteltua tai väärin muistettua? Karttojen valkoinen alue, tuntematon, muodostuu ihmisen ajatuksiin.

Muistin ja kokemuksen kartoilla liikkuvat myös *Tiina Laitanen* ja Keanne van de Kreeke. Laitasen vesivärimaalauksissa on tarkkaan dokumentoitu ja yhdistelty eri kulttuureihin ja kuvakieliin viittaavia otoksia, kuin pieniä matkamuistoja kankaista, tapeteista, käärepapereista ja kulttuurihistoriallisista teoksista olisi liimailtu yhteen. *Keanne van de Kreeken* kartoissa on vapaammin dokumentoitua tarinaa, kuin päiväkirjan eri suuntiin leviäviä muistiinpanoja ja kokemusmaailmaa.

Kiinnostavaa teoksissa on se, kenen toimesta ja tarpeista kartta on piirretty, kenen muistin varaksi dokumentit on koottu ja kerätty yhteen. Kuka määrittelee oikeat näkökulmat ja mitkä alueet jäävät valkoisiksi. Mikä aika oli kartan paras aika; mennyt, nykyinen vai fiktio -vai kenties niiden väliin ja katsojan ajatuksiin jäävä alue?

Portaikkoa hallitsevat *Anssi Hanhelan* hillittömät maalaukset. Niiden äijäenergia ja suoraviivainen mielenmaisema sopivat hienosti vanhan viljamakasiiniin, jonka portaat ovat kuluneet raskaita viljasäkkejä kantaneiden työmiesten askeleista. Samalla Hanhelan hahmoissa on hersyvää itseironiaa ja kieli poskella työstettyä kommenttia elitististä ja urbaania hifistelyä kohtaan.

Välikerroksessa *Pirjo Nykäsen* pysähtyneet hahmot tuijottavat vakavina katsojaa. Hahmojen asento on täysin seisahnut, hieman lannistunut ja ryhditön, silti inhimillisyydessään todellinen. Nykäsen maalaustyylillä on monipuolinen ja elävästi kankaalla kulkeva. Vastakohtana figuurit näyttävät hämmentyneiltä litteissä väritaustoissaan.

Sama liikkeen ja pysähtyneisyyden teema toistuu *Mollu Heinon* maalauksissa, joissa valkoiset helmet hohtavat hiljaa paikoillaan sekä Sanna Majanderin installaatioissa, jossa muovipalloista koostuvat helminauhut leviävät viljasiilon sisällä kuin vimmaiset säteet ja seitit. Viereisen siilon pohjalla *Pertti Toikkasen* installaation puuautot seisovat täsmällisissä jonoissa. Ne muodostavat kurinalaisen armeijan, jonka vakavuutta rikkoo autojen sukulaisuus puuleluille sekä niiden lastina olevat kävyt. Leikin ja vakavan kommentoinnin raja on ohut.

Veikeämpää leikkisyyttä julistavat keskikerroksen *Tiina Walliuksen* Marjaheinät. Teos työntää esiin muistikuvan, jossa lapsuuden kesät olivat aina helteisiä ja ahomansikat isompia kuin nykyisin. Walliuksen metsämarjat ovat humoristisella tavalla kasvaneet aivan ylikokoisiksi kenenkään suuhun. Keveydellä ja väri-ilottelulla yllättävät myös matalaan pikkuhuoneeseen sijoitettu *Johanna Pöykkön* valoilla ja varjoilla leikkivä teos *Kevätkaihon kutsut* sekä *Tiina Nevalaisen* värikkäät ja ilmeikkäät maalaukset.

Viljamakasiinin yläkerrassa tunnelma vaihtuu unenomaiseksi tavalla, jossa miehin muuttuu herkäksi ja utuiseksi. *Zamuel Huben* painovoimaa uhmaava fiktiivinen Tuulitehtaiden maailma kylpee auringonvalossa ja hyvässä tuulessa. Reippaat ja notkeat merimiehet reivaavat purjeita surrealistisissa ja kitsintarkoissa rakennelmissa väsymättä kiipeillen. Nämä arjen sankarit kääntävät sosialistisen realismin urotyöt meri-ilman tuoksuiseksi kiiltokuvamaailmaksi, toiveikkaaksi utopiaksi.

Leijuvaa tunnelmaa ja kirkkaita värejä on myös *Alma Jantusen* lasiveistoksissa, joissa lasinpuhalluksessa syntyvä jätemateriaali muodostaa sattumanvaraisia ja unenomaisia värejä ja yksityiskohtia. Abstrakteissa lasiveistoksissa hahmottuu veden liikettä, pyörteitä ja kuplia. Niiden kierteinen ja kuultavan läpinäkyvä maailma on suoraan sukua *Huben* maalausten tunnelmalle.

Kuin vastalauseena Tuulitehtaiden iloisen yhteisölliselle aherrukselle *Eljas Perheentuvan* veistoksissa metalliset, jäykät pikku-ukot ovat sidottuja rakenteeseen, joka rajoittaa ja määrittää heidän liikkeitään. Nämä Puristaa -teossarjan pienet veistokset kielivät maailmankuvasta, jossa rutiinin kielteinen puoli ja työuupumus ahdistavat. Ulkoteosten hienoinen leikkisyys ja komiikka on tiessään.

Rasmus Försterin maalauksissa esiintyvät toisenlaiset miehet. He ovat urbaaneja flanöörejä, nomadeja ja kulkijoita, joiden kohtaama maailma on sirpaleinen ja kiinnostavan kerroksellinen. Maalauksissa yhdistyy yllättäviä elementtejä, useita otteita ja viitteitä, joiden alkuperää on mahdoton nähdä. Teosten vihreät, ruskeat ja keltaiset sävyasteikot sointuvat erikoisella tavalla toisiinsa. Nämä maalaukset hämmäntävät samanaikaisella tuttuudellaan ja ennennäkemättömyydellään.

Teksti: Jaana Saario

LISÄTIETOJA:

Satu-Maaria Mäkipuro, kuraattori, 040 589 7572

Jaana Saario, kuraattori, 044 0727569

Johanna Sarparanta, kuraattori, 041 453 8057

wiurilankesa@gmail.com

<https://www.wiurilankartano.fi/wiurilankesa/>